

OOSTELIJKE EILANDEN EN KADIJKEN AMSTERDAM

WANDELTOCHT LANGS MILIEU- EN BODEMPROJECTEN

De wandeling start bij de Oosterkerk, Kleine Wittenburgerstraat 1, Amsterdam.

1. Loop het plein over en ga de Grote Wittenburgerstraat in. Op de hoek van de Grote Wittenburgerstraat en de 2^e Wittenburgersdwarsstraat ligt in het trottoir een klein geel putdekseltje. Dit is het deksel van een peilbuis. Als je hem open krijgt, kun je zien dat daarin water staat. Van dat water kan een monster genomen worden om de kwaliteit van het grondwater te bepalen; dat wil zeggen om na te gaan welke chemische stoffen in het grondwater zitten. Ook kan tegelijkertijd bekeken worden hoe hoog het grondwater staat.

2. Loop door naar het Windroosplein.
3. Sla af naar de Kleine Wittenburgerstraat om langs de speeltuin te lopen. Je kunt ook daar deksels van peilfilters zien liggen; in dit geval zijn ze blauw gekleurd. Ook zul je onderweg in de Grote Wittenburgerstraat en op het Windroosplein verschillende putdeksels tegenkomen. Deze maken deel uit van het drainagestelsel dat aangelegd is na de bodemsanering van Wittenburg-noord.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw bleek dat de bodem van Wittenburg-noord ernstig verontreinigd was door de activiteiten van een creosoteerfabriek, waar teer gemaakt werd voor het teren van de schepen. De bovenste twee meter van de verontreinigde grond is weggehaald op de plaats waar toen woningen gebouwd werden. Omdat er daaronder toch nog verontreinigde grond was achtergebleven en ook het grondwater vervuild was, is er een folie aangebracht met daarop schone grond. De achtergebleven verontreinigingen

kunnen nu niet meer uitdampen en kunnen ook niet meer verder zakken, omdat het grondwater op zijn plaats blijft. Dit wordt gecontroleerd door zo nodig monsters te nemen uit de drainageputten en peilfilters.

4. Als je langs de speeltuin loopt, zie je dat deze wat hoger ligt dan de straat. De verontreinigde grond is hier niet weggehaald, maar alleen afgedekt.

Omdat er geen gaten mochten komen in de afdekkende laag, moesten de speeltoestellen op een speciale manier verankerd worden.

5. Ga langs de speeltuin de Jacob Burggraafstraat in, en sta even stil bij de afscheiding tussen de speeltuin en de watersportvereniging.

Bij het scheidingshekje zie je een goot voor de afvoer van regenwater. Doordat ook bij de watersportvereniging de verontreinigde grond is afgedekt, kan het regenwater niet meer de grond in maar wordt het via de goot afgevoerd.

6. Even voorbij de ingang van het appartementencomplex (Jacob Burggraafstraat 68 t/m 224) ligt in de grond een groot luik. Dit geeft toegang tot de kelder waar pompen en een waterzuiveringsinstallatie staan.

Onder het appartementencomplex is de verontreinigde grond niet weggehaald maar alleen afgedekt. Om ervoor te zorgen dat het daaronder liggende vervuilde grondwater niet wegstroomt, moet er indien nodig gepompt worden. Als er inderdaad water wordt opgepompt, is de verontreiniging zo groot dat het eerst gezuiverd moet worden, voordat het geloosd kan worden.

7. We hebben nu het rondje Wittenburg gehad en slaan af bij de Poolstraat om de Ezelsbrug over te gaan.
Vanaf de brug heb je een goed zicht op Oostenburg met de vroegere fabriekshallen van de VOC en later Stork. Stork was een machinefabriek waardoor er hier en daar op het terrein olie is gelekt. Dit wordt pas opgeruimd op het moment dat er bouwwerkzaamheden op het terrein worden uitgevoerd.

8. Loop rechtdoor Oostenburg op en werp bij de Compagniestraat even een blik naar rechts, niet naar de grond, maar nu naar de daken.
Op de daken van de woningen aan het eind van de straat zijn zonnepanelen geplaatst.

9. Loop het Oostenburgerpark verder uit tot aan de Czaar Peterstraat.

10. Ga linksaf de Czaar Peterstraat in en dan rechtsaf de Cruquiusstraat.
In deze buurt wordt stadsherstel gepleegd, waarbij vaak ook funderingsherstel plaatsvindt. In de meeste gevallen is de grond verontreinigd, niet zo erg dat je er niet op kunt wonen, maar het mag niet zomaar overal heen vervoerd worden. Dus in dergelijke gevallen is een bodemonderzoek nodig en moet aangegeven worden waarheen eventueel overtollige grond wordt gebracht.

11. Sla linksaf de Kraayenhoffstraat in en loop door tot het einde, waar aan een pleintje een kinderdagverblijf staat.
Het kinderdagverblijf heeft buiten een speelruimte. Toen deze werd aangelegd, bleek de grond eronder sterk vervuild met lood. Juist voor kinderen kan lood gevaarlijk zijn. Vandaar dat de zandbak een onderkant heeft, zodat de kinderen niet in de grond gaan graven.

12. Je kunt langs de buitenruimte van het kinderdagverblijf lopen, door het Funenpark richting de molen en langs de BOE-school. Dan kom je uit op de Cruquiuskade.

- Het terrein tussen de kade en de Czaar Peterstraat is deels eigendom van de NS. Hier heeft ooit een tankstation gestaan waardoor de bodem vervuild raakte met benzine en olie. Dat is nu afgegraven want de NS wil hier woningen bouwen.
Eerst was woningbouw niet mogelijk, omdat bij het tankstation ertegenover een gastank stond. LPG kan ontploffen, en vormt daardoor een veiligheidsrisico voor bewoners in de omgeving. Nu is de tank weggehaald.*

13. Sla rechtsaf. Bij de verkeerslichten kun je rechtdoor en zo weer de Oosterkerk bereiken.

14. Of je steekt de Dageraadsbrug over naar de Kadijken.
Als je langs het benzinstation van Texaco loopt, kun je zien dat onder de pompen een asfaltlaag is aangebracht, zodat de bodem eronder niet verontreinigd raakt wanneer er benzine gemorst wordt. Bij de ingang en langs de rand kun je ook de deksels van peilfilters zien staan, waarmee gecontroleerd kan worden of er geen benzine weglekt in het grondwater.

15. Werp even een blik in de Sarphatistraat, op de Oranje Nassaukazerne.

Toen deze kazerne verbouwd werd, was er een olieverontreiniging in de bodem aangetroffen. Hoewel er veel verontreinigde grond is weggehaald, bleven de gebruikers van de kelderruimte toch last van oliestank te houden. Nader onderzoek bracht aan het licht dat niet alle olie was weggehaald, maar dat zich een olieprop had verzameld tegen een ondergronds muurtje van een vroeger bastion. Daar is toen alsnog de verontreiniging weggehaald.

16. Sla rechtsaf en ga de Hoogte Kadijk op. Je loopt langs twee scheepswerven, werf 't Kromhout en werf Koning William. Veel milieubelastende activiteiten zijn naar industrieterreinen verplaatst maar de gemeente wilde toch graag kleine werven in de binnenstad houden vanwege het historische karakter. Om aan de milieueisen te kunnen voldoen, gebruiken deze werven nu wel geluidsarme apparatuur.

17. Sla voor de Hoogte Kadijk 152 linksaf en loop langs de tuinen van de zogeheten Sibbelpanden.

In de tuinen van deze panden was veel lood gevonden, waarschijnlijk te wijten aan de loodwitfabricage die hier al voor de bouw van deze panden plaatsvond. Loodwit werd sinds de middeleeuwen gebruikt als bacteriedodende verfstof voor b.v. schepen. De bodem in de tuinen is nu deels afgegraven en van een meter schone grond voorzien. Hiervoor moesten wel verschillende bomen gekapt worden. Enkele bijzondere bomen zijn gespaard en hebben daarom maar een halve meter schone grond gekregen.

18. Ga rechtsaf de Laagte Kadijk op en bij de Tussenkadijken weer rechtsaf naar de Hoogte Kadijk. Je ziet nu aan de Hoogte Kadijk de panden staan die al in de jaren tachtig gerenoveerd zijn. Ook hier is de verontreinigde grond weggehaald.

19. Neem bij de Gekroonde Valk een kijkje in de Matrozenhof. Met enige moeite kun je hier op de daken zonnepanelen ontwaren.

20. Bij de Nieuwe Vaart kun je de Pelikaanbrug overgaan en weer uitkomen bij de Oosterkerk.

Colofon

We hopen dat deze wandeling een goed beeld geeft van wat er zich onder de grond en op de daken in onze buurt afspeelt. De tocht is uiteraard ook te fietsen.

'Oostelijke Eilanden en Kadijken Amsterdam, wandeltocht langs milieu- en bodemprojecten' is een uitgave van de Werkgroep Groen en Milieu, Wijkcentrum Oostelijke Binnenstad. Samenstelling & tekst: Annemarie van de Vusse. Eindredactie & vorm: Mila Wybenga. Beeld: Anke Brugman (WCOB).

Een digitale versie is te vinden op www.wcob.nl.

Voor vragen en/of opmerkingen: wijkcentrum@wcob.nl, telefoon 020 6223808.

Amsterdam, juli 2011

Oostelijke Binnenstad

Wijkcentrum

